

Homealtistunut Anne Piironen: ”Minulla jokainen päivä on selviämistaistelu”

Anne Piironen elämässä jokainen päivä vaatii suunnittelua.

■ Anne Piironen kärsii homealtistumisesta sekä monikemikaalien yliherkkyydestä. Suomessa sairautta ei ole vielä diagnosoitu, mikä voi tehdä sairastuneen elämästä byrokraattisen helvetin.

Vuonna 2011 Anne kiinnitti ensimmäisen kerran huomiota omaan tilaansa. Tuolloin hän asui Ivalossa Ivalojoen kupessa, joka oli aikaisemmin tulvinut hänen asuntonsa lattialle. Annea ihmetytti oma väsymys, voimattomuus ja toistuva kuumeilu. Kädet eivät tuntuneet normaaleilta, ne puutuivat tai eivät toimineet lainkaan. Hänellä epäiltiin hermoston ja toinen käsi leikkautettiin epäilyn johdosta.

34-VUOTIAS Anne asuu Outokummussa. Haastattelua varten sovitut tapaamiset Annen kanssa Joensuun torin kulmalla alkua vähintäänkin erikoisesti. Anne ei kätelee minua, vaan sen

sijaan ilmoittaa haluavansa haistaa minua. Haastattelua sopiessamme Anne sanoi, etten saisi käyttää mitään hajusteita tapaamispäivänä. Nuuhkimisen jälkeen Anne hyväksyy minut, ja ehdotan lounasta läheisessä ravintolassa. Astellessamme kohti ravintola Anne pomppii välillä kuin rusakko makulta vastaan tulevien ihmisten kohdalla. Olen hyvin hämilläni Annen käytöksestä.

Saapuessamme ehdotamme mielenrentoutusta Anne tekee haisteluherkkönsä ravintolan tuulikaapissa ja ilmoittaa ettei voi syödä kyseisessä ravintolassa. Seuraava ravintola sopii myös Annen hajuistille.

ANNEN OIREET alkoivat hänen Ivalossa asuessaan. Annen miesystävä sairasteli myös jatkuvasti. Miesystävä järjesti koiravaljakkosafareita ja vietti toisinaan useita päiviä metsässä. Mies oli aina terve tullessaan kotiin metsäreissuilta, mutta sairasteli kotioloissa. Pian pariskunta ymmärsi, että asunnossa täytyy olla jokin vikaa. Asunnon vuokranantaja ei reagoinut Annen ja hänen miehensä epäilyihin homeesta, vaikka pariskunnan naapuri kärsi samanlaisista oireista. Kunnan terveystarkastajan mielestä kummasakaan asunnossa ei ollut mitään vikaa, mutta vielä tuolloin mittauksia homepitoisuudesta tai muutaakaan tutkimuksia asunton kunnosta ei tehty. Myöhemmin kunnan terveystarkastaja ilmoitti, että hänen tekemien tutkimusten mukaan asunnos-

sa ei ole mitään poikkeavaa. Anne ei saanut olla tuolloin läsnä. Kunnan terveystarkastaja ei myöskään ole suostunut antamaan Annelle kirjallista raporttia tai muistioita tutkimustaan tutkimuksista. –Myöhemmin yksityinen firma kävi tekemässä mittaukset kyseisessä asunnossa ja raportissa mainittiin lähes 90 erilaista homeetta. Ulko-eteisen maton alla oli näkyvä homekasvusto, Anne kertoo. Anne on jättänyt Ivalon kunnasta ja terveystarkastajasta tutkintapyynnön poliisille.

ANNE KERTOO, että lääkärit eivät ottaneet tosissaan hänen ja miehensä oireita. Jatkuvasti sairastelu kullutti pariskunnan voimat ja suhteen. Anne mainitsee, että lopulta seksielämäkin kiuhtui kokonaan pois. Pariskunta päätyi eroon. Eron jälkeen Anne

muutti viiden koiransa kanssa Saariselälle kunnan vuokra-asuntoon. Anne uskoi asioiden kääntyvän parempaan, mutta toisin kävi. Hän alkoi kärsiä jatkuvasta päänsärystä ja lihaskivusta. Myös Annen koirat alkoivat oireilla. Koirista tuli aggressiivisia ja niitä kiusasi jatkuva kutina. Anne sairastui poskiontelun tulehdukseen, kurkunpääntulehdukseen sekä keuhkoputken tulehdukseen. Antibiootit auttoivat hetkellisesti, mutta sitten tila taas paheni. –Kärsin jatkuvasta hikkaavasta yskästä ja kuumeilusta. Useana yönä heräsin yskimiseen ja tuntuu, että happi kerrassaan loppuu ja ryntäsin ulos haukkomaan henkeä kuin kala kuivalla maalla Anne muistelee. –Pian huomasi, että yskä helpotti, kun vietin koirien kanssa aikaani

metsässä. Ollessani asunnossani yskä taas paheni ja olin varma, että vika sairastamiseksi oli asunnossa. Annen asuntoon oli tehty kylpyhuoneen pintaremontti. Anne otti yhteyden asuntonsa edellisiin asukkaisiin. Edelliset asukkaat kertoivat Annelle, että kuuden vuoden ajan esimerkiksi pesukoneen poistovedet olivat jääneet muovimaton alle jättäen muovimaton alle homea ja lopulta muuttaneet pois, kun jatkuvasta vaivattamisesta huolimatta homevahinkoa ei korjattu vuokraisuuden taholta. Anne hengitysvaikeudet pahenivat. Hän joutui toistuvasti hakeutumaan terveyskeskuksen päivystykseen. Astmalääkkeet eivät enää auttaneet vaan hengitystä jouduttiin avaamaan adrenaliinilla. –Kerroin lääkäreille

oireistani ja asuntoni historiasta. Osa lääkäreistä epäili minun sairastuneen homeesta ja kehotti minua jättämään asuntoni. –Ehdin asumaan asunnossa pari kuukautta. Oma ja koirieni tila meni edelleen huonompaan suuntaan. Kerran sitten koirien kanssa metsässä ollessani päätin, että jalallani en siihen myrkykämpään enää astu, Anne kertoo. –Tuolloin olin myös ensimmäisen kerran varma, että olen homesairastunut.

TUON HETKEN tapahtumien muistelu saa Annen purskahtamaan itkuun. Vaivoihin hän osittain sen hetkiset tuntemuksensa epäuskosta ja siitä, että ei hänelle voi käydä näin. –Minulla oli kauhea huoli koirista ja viha kaikkia kohtaan. Se oli hirveä tunne, kun kukaan ei otanut tosissaan minua eikä kukaan auttanut, Anne kertoo. Annen elämä muuttui dramaattisesti ja samalla alkoi hänen taistelunsa vironomaistahojen kanssa. –Minulla oli tuolloin kuusi eri lääkärää. Yksi heistä hermostui minuun

niin, että raahas minut väkisin vastaanotoltaan ulos ja käski kääntymään psykiatriin puoleen. Inarin kunta ja terveystarkastaja olivat hyvin vihameilisiä minua kohtaan. –Heti kättäin epäilin omaa mielenrenteyttämistä. Kerran paikallisessa ruokakaupassa sain rajun pahoinvointikohtauksen hyllyjen välissä, kun haistoin homeen. Myöhemmin kuulin, että kaupan kattorakenteissa oli juuri siinä kohtaa ollut vesivahinko pari vuotta aikaisemmin.

ANNE KERTOO sen aikaisesta pallottelusta terveystarkastajien välillä. –Lääkärit ajoivat minua psykiatrisen hoidon pariin. Psykiatri ja psykologi taas totesivat, että sairauteni ei ole psykkinen vaan fyysinen. Anne naurahtaa lakonisesti. –Tehdään nyt vielä selväksi, että kolmella psykiatrilla olen käynyt ja kaikki ovat kirjoittaneet minulle terveen paperit, joten ei tässä todellakaan ole mistään psyykkisestä sairaudesta kyse, Anne sanoo kiihtyneenä.

ANNEN ELÄMÄ on hyvin ra-

joittunutta ja jokainen päivä vaatii suunnittelua. –Joudun miettimään paikat joihin voin mennä, ihmiset joiden lähellä voin olla ja autot joilla voin matkustaa, Anne luettelee. –Minun täytyi haistella ihmisten joiden kanssa olen tekemisissä ja kotiini en käytännössä voi kutsua ketään. Minulla on kotona omat vaatteet joita en käytä kodin ulkopuolella. –Parisuhde toisen ihmisen kanssa on täysin mahdotonta, koska joutuisin jatkuvasti kontrolloimaan toista osapuolta ettei hän ole kosketuksissa homeeseen työpaikallaan, kavereidensa kanssa, harastuksiansa kanssa, Anne huokaa. **Koetko olevasi tuomitun yksinäisyyteen?** –En. Tuomittu on kova sana ja se tavallaan määrittää myös tulevaisuutta ja tämän sairauden kanssa voi elää ainoastaan päivä kerrallaan, Anne vastaa napakasti. –Koen saaneeni mahdollisuuden olla itseni kanssa ja minä tiedän, että tästä voi toipua, kunhan saan olla puhtaissa olosuhteissa. –Minulla jokainen päi-

vä on selviytymistaistelu ja jos alkaisin miettimään tulevaisuutta, niin tulisin varmaan hulluksi. Anne ei ole yksin sairautensa kanssa. Suomessa on tuhansia Annen kaltaisia homesairaita. –Tekisi mieli sanoa, että kymmeniä tuhansia, Anne aprikoi. –Vertaistuki on hirmuisen tärkeää, koska ei tätä yksin jaksaisi. **ANNEN TILANTEEN** tekee ongelmalliseksi, että homealtistumista ei ole Suomessa diagnosoitu sairaudeksi. Monikemikaalien yliherkkyys sen sijaan on diagnosoitu sairaus, mutta tämä todettiin Annella vasta myöhäisemmässä vaiheessa. Anne mainitsee, että esimerkiksi Saksassa homealtistuminen on hyväksytty sairaus, johon annetaan myös asianmukaista hoitoa sisäilmasairastuneiden klinikkoilla.

KOSKA homealtistumista ei ole diagnosoitu, ei siitä kärsivällä ole myöskään oikeutta sairauspäivärahaan. Näin on myös Annen kohdalla. Hän elää sosiaaliaivan turvin. Työ-

voimaviranomaiset ovat todenneet hänet työkyvottomäksi työnhakijaksi. Annea lähinnä oleva työvoimatoimisto on kärsinyt homevaurioista ja Annelle on ilmoitettu ettei hänen tarvitse asioida työvoimatoimistossa. Vierailut sosiaalitoimistossa ovat myös poikkeuksellisia. –Sosiaalitoimistossa asioin hengityssuojan kanssa. En mene sisään rakennukseen, vaan seisoin hätäuloskäynnin kohdalla rakennuksen ulkopuolella 2. kerroksessa. Ovi rakennukseen on auki ja huutelen sieltä ulkoa metalliportailta virkailijalle asioitani ja hän huutaa minulle takaisin. Talvisin meillä kummallakin on kylmä asioita hoitaessani, Anne naurahtaa.

Miksi sitten Suomessa ei homealtistumista tunnusteta sairautena? –Raha, valta ja ahneus, Anne pudottelee. –Suomen rakennuskanta on äärimmäisen huonosti ylläpidetty. Mieti kuinka suurista kansantaloudellisista kustannuksista puhutaan rakennuskannan korjaamisen

muodossa, Anne heittää. –Ja sitten tullaan jo hurjiin kustannuksiin, kun aletaan puhumaan ammattitautien diagnosoista, eli kun ihmiset ovat sairastuneet työpaikoillaan. Nämä kustannukset olisivat kansantaloudelle jo järkyttävän suuret. –Esimerkiksi poliittisilla päättäjillä ei ole munaa ottaa näitä asioita esille tai kantaa niihin, Anne tuhahtaa.

ANNE ON todennut nykyisen vuokra-asuntonsa Outokummussa mahdolltomaksi asua homeen vuoksi. Tapaamistamme seuraavana päivänä menemme Annen asunolle Outokumpuun. Anne osoittaa asunnossa kahdeksan eri kohtaa ja väittää niitä homepaikoiksi. Myöhemmin paikalle tuleva koulutettu homekoira merkitsee seitsemän Annen osoittamista kohdista. Nyt Anne Piironen asuu äitinsä asunnossa, jossa hän pystyy elämään kohtalaisen hyvin.

TEKSTI JA KUVA
JUKKA HELIN

Kansantaloudellinen- ja terveydellinen homepommi muhii Suomessa

■ Koirien esittämät argumentit rahasta ja kustannuksista on helppo uskoa, koska kyseessä olisi kansantalouden rakenteita koettelevat kustannukset.

Anne on kuitenkin väärässä etteikö poliittiset päättäjät olisi kertoneet näkemyksiään asiasta. Tähän tosin vaadittiin oman lapsen sairastuminen. Tampereilainen kansanedustaja Anne Kontula (v.) kirjoitti kaupunkilehti Tampereilaisessa vuonna 2011 homekouluista ja koulujen ”ylidustuksesta” homeesta kärsivässä rakennuskannasta Suomessa. Samaisessa artikkelissa nostettiin esiin homeen olevan yhtäläinen ongelma kaikessa julkisrakentamisessa 60-luvulta lähtien. Tuolloin Suomessa siirryttiin elementtirakentamiseen. Sittemmin Suomessa on raportoitu useista homeista kouluista, päiväkodeista ja vanhainkodeista. Ongelma on julkisuudessa suurempi kuin julkisuudessa on kerrottu.

SUOMEN KUVALEHDESSÄ oli vuonna 2006 laaja repor-

taasi homesairauksista. Reportaasin pohjana oli Forssan homekouluksendaali 2000-luvun alkupuolelta. Kosteusvauriohomeiden aiheuttamat ammattitaudit ovat kasvaneet selvästi 1990-luvun alusta. Suomen Kuvalehden jutussa tuodaan esiin epäily, että Työterveyslaitos on tehnyt astmadiagnoseja vakuutusyhtiöiden toiveesta. Astman korvaaminen kun tulee vakuutusyhtiöille sekä yhteiskunnalle huomattavasti halvemmaksi kuin homeperäisten sairauksien korvaaminen.

–HOMESAIRAAT eivät teeskentele tai keksi oireitaan, sanoo yllääkäri Tuula Putus. Turun yliopiston Professori Tuula Putus oli 1990-luvun alussa käynnistävässä suomalaisista sisäilmatutkimusta. Putus ihmettelee, että yli 20 vuotta ja 20 väitöskirjaa myöhemmin homeon-

gelmaa ja homealtistuneita edelleen vähätellään. Tuukan korvauslinjan takia pysyvästi sairastuneet voivat jäädä tyhjän päälle. Monen hulluksi leimatun on lopulta pakko hyväksyä ”hullun paperit”. Työnsä ja terveytensä menettänyt voi joutua taistelemaan korvauksista vuosikausia. Mielenrenteytys joutuu koville. –Ei ihme, että sairastuneet lopulta ahdistuvat myös psyykkisesti, Putus kertoo.

TERVEYDEN ja hyvinvoinnin laitoksen, THL:n tiedotteissa viime vuoden lopulla esitettiin arvio, että 500 000 suomalaista altistuu merkittävästi kosteus- ja homevauriolle kotonaan ja noin 200 000 kouluissa tai päiväkodeissa.

JUKKA HELIN

TUNNUSMERKKEJÄ

■ Kärsitkö joistakin näistä oireista? Ne voivat johtua sairaasta rakennuksesta.

- Kovaa väsymystä
- voimattomuutta
- lihaskivyyttä
- ”aivosumua”
- turvotusta
- limakalvojen kirvelyä
- nivelkipuja
- puutuneisuutta
- päänsärkyä
- hapen loppumista
- iho-oireita
- puheen puoroutumista

■ Onko sinulle puhjennut alla lueteltuja sairauksia? Nekin voivat olla seurausta altistumisesta kosteusvauriomikroobeille.

- fibromyalgia tai muita reumakalttaisi sairauksiksi luokiteltavia
- hajusteyliherkkyys
- hämymysoireyhtymä
- allergioita
- flunssia
- korvatulehduksia
- poskiontelotulehduksia

■ Oletko havainnut jonkin seuraavista seikoista rakennuksessa? Siellä voi olla sisäilmaongelma.

- outo haju aina sisätiloilla
- outo haju vaatteissa aina muualla ollessa
- paljon sokeritoukkia, jäätisiä ja muita ötököitä
- tarve aukoa ikkunoita
- liian kostea sisäilma
- pintamateriaalien irtaaminen tai värin muuttuminen
- valumajälkiä materiaaleissa
- kasvustoa materiaaleissa

LÄHDE: TERVE SISÄILMA RY.